

M
209.951

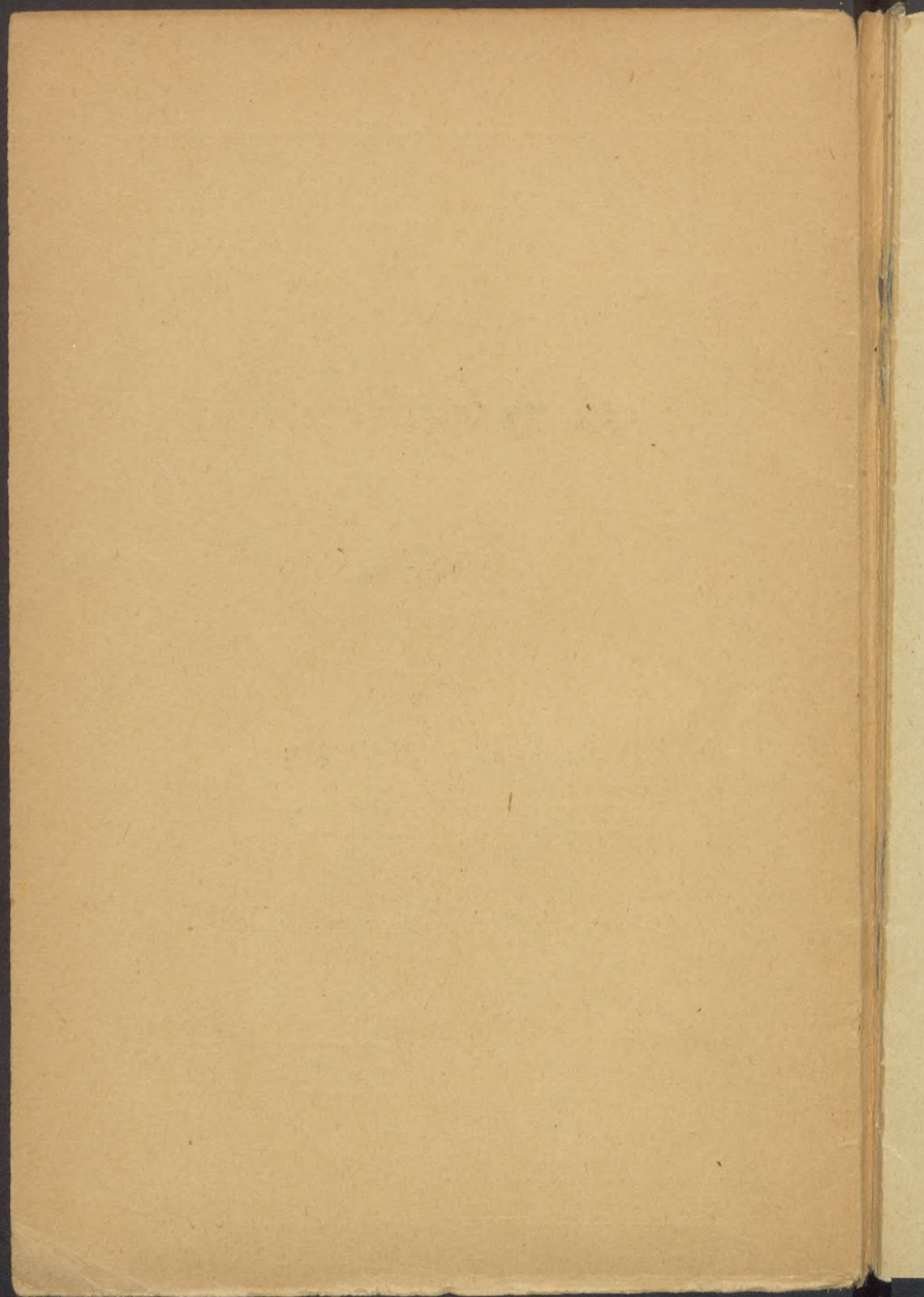
UCCAI KÖNYOMATOS

VERSEK

IRTA:

PERNEKY MIHÁLY

1 P.

Uccai Könyomatos

VERSEK

IRTA :

Perneky Mihály

== SZERZŐ KIADÁSA ==

1932.

és egy cs. festőművész platójának

Perneky Mihály

R
2

M 209. 951

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
B 1510/1977
LELTÁRI SZÁM

Csillagok felé

Daloljatok ti Holnap kőművesei az Akarat tavaszán,
a táguló ész sárkockáit rakjátok szaporán,
hadd emelkedjék a fal az ásitó felhők fölé,
mígnem —
összeölelkezik a vörös csillagokkal.

3   Anyag — Erő van bőven;
könny maltera, vér vasbetonja megkeverve áll,
anyák sóhaja robbantja a sziklát
s a vágyak liftjén —
mindez repül a mesterek elé.

S ha összeölelkezik a fal a vörös csillagokkal? . . .
A motor köldökzsinórja elszakad,
az évezredes biztosíték kiég,
a lift megáll,
a mesterek pihenni leülnek —
s a céda lányok is gyermekeket szülnek.

Forradalom

A gömbölyűre hizott villanykörték éhesen ették a város felett elterülő sötétséget.

Az emberek felhozták pincéjükből lefojtott dalaikat s poharazni kezdtek belőle.

Laktanyákban váll-váll mellett álltak az emberek indulásra.

Hajnalszagú volt a levegő.

Néha egy-egy fegyver dörrent.

Egyszer csak elaludtak a lámpák.

4

A villanytelepek generátorjai bámuló szájjal meredtek a kékruhás szerelőkre, kiknek szemük pümkösdbe s ajkuk tavaszi napfénybe mosolyodott: Elvtársak! . . .

Eltársak! Elvtársak! hancuroztak végig a meleg szavak a külváros sikátorjain; vackaikról felkeltek a háromkeresztes nyomorultak, fejük alól kihúzták a végrendeletet:

„EGYENLŐ RÉSZRE VÁGNI A KENYERET”
s elindultak.

Amerre elhaladtak, ásónyomnyira fakadt a boldogság, illatba nőtt a föld s eltűnt az évezredes szemét.

Többet nem dörrentek a fegyverek.

Az emberek levették kalapjukat, megszorították egymás kezét,
100 évvel előbbre lapozták a kalendáriumot,
egyenlő részre vagdalták a kenyeret,
megindították a gépeket
s felgyújtották a villanyt.

XX-ik század emlékkönyvébe

Gép

Iram

Ütem

Vitustánc

Vértuskós évtizedek jelzik 30 éves ifju multadat.

Útjaidon roskadt agyú emberek vonszolják magukat

az új gépekhez szükséges négyszögű háromszög,

szögletes kör vázlataival, míg mellettük

a gépektől kiszorultak tömjént hintenek

a gépek Dózsa Györgyjének — Ned Luddnak.

Erkölc Cs család Tisztesség kirakva hever a Világpiac

szőnyegére

Petróleum

Köszén

Szardínia

5 Gyapot mellé.

Anyákat, Hitveseket vesz a

Gyár

Hivatal

Varroda árfolyamon alul — nőiességük beomlik az

Esztergapadok

Írógépek

Varrógépek ölébe.

Lányokat árfolyamon felül vesznek

elhajított szívű emberek, kiket a

Lokálok éhes plüisére, vagy

Tánctermek sikos parkettjére szállítanak

mirtuszokra éhes, dévajkodó embereknek.

Az apák nem kellenek.

Meredt pupillákkal lézengnek a redakciók előtt,

lesik a rotációs

„ÁLLÁSOK” rovatát,

pedig tudják, hogy ismét elpattan bennük

a remény buborékja, mit sajtó ideoeik

szálából fontak össze.

Gyermekek az uccák döglött levegőjén lakmároznak,
kis fejük felvilágosultságra-éhes agyára
filmek moszatjai tekerednek, melyek összhangban
vannak a:

Gép

Iram

Ütem

Vitustánc

Vértuskós kor partitúrájával.

De egyszerű munkáskezek faragják az új mérföldköveket.

Ének

7

Hi-ú-úst . . . hi-i-ú-ú-st . . . hiú-ú-úst . . .
hu-úst . . . húst . . . húst . . . húst-hust-hust,
küldte fohászát a szíjkerék az ördög anyjához,
aki megszoptatta őt a XIX. század elején.
A többi kerék is ébredni kezdett s olajbaágyazott
karjukat forgatták — mozgatták és ütemben üvölték:
Ki-i-t . . . ka-a-at . . . kra-a-a . . . hiúst . . . húst! . . .
Motorok villámokat okádtak, fúrók alatt sirt az anyag,
acélorsók csigákban szaladtak egyfele s durva lökések
a vasat háncsolták, száguldó darukon teher lógott,
zuhanó prések csattogtak a matricákon, halmozott erő-
vel sujtott a gőzkalapács ökle, retortákban erjedt a
gáz, filterekben feszült a nyomás, martin kemencékben
folyt az acél s az udvaron asztmásan köhögött a gép-
ház kürtője
Khö-ö-ö . . . khö-ö . . . khö-ö-ö-ö . . . khö-ö-ö-ö . . . ö-ö-ö
A végtelenbe ütemezett zajban egyforma fogásokkal
örkődött a Munkás, néha együtt köhögött a gépház
kürtőjével:
Khö-ö-ö . . . khö-ö-ö-ö . . . khö-ö-ö-ö-ö-ö-ö s vért
köpött hozzá.
Húst, húst, húst! . . . vonitották tovább az ördögfiókák.
Ekkor jött táplálójuk a „Fáradtság”
s bedobta nekik a köhögéstől elborult szemü Kékruhást.
Halálos sikoltás . . . Utána csend . . . A gépek leálltak.
Aznap egy bérházban Jaj-bacsukló hangok szálltak
az udvaron.

Mozdony dala

8

Pöff-pöff-pöff-pöff----pöff pöff-pöff-pöff
ta-ta-ta----ta-ta-ta----ta-ta-ta----ta-ta-ta-
énekelt a mozdony az aláfektetett acélsíneken.
A gépész $\frac{1}{10}$ -es töltést adott a tolattyukba,
a fűtő egyenesbe hozta
derekát a szénlapátolás után — s valahogy
az átnélkülözött napok, hosszú szolgálat,
uniformizált bánásmód lefojtott dühe iramot
vett szolgalelkükből, összetörte a szabályzat
gólemlábu paragrafusát mely szerint:
„Szolgálat közben beszélgetni tilos.”

Megértették egymást s csodálkoztak, hogy nem
csak a rázós tengelyeken állnak közel egymáshoz,
hanem ezeken túl is.
Pöff-pöff-pöff-pöff----pöff-pöff-pöff-pöff----
ta-ta-ta----ta-ta-ta----ta-ta-ta----ta-ta-ta-
énekelt tovább a mozdony az acélsíneken, de
a Friedmann olajprés megállt — ők nem vették észre,
mert egy pillanatra nem gépek voltak a gépen.
A csapágyak olajkenyere megakadva lustálkodott
a tartályban, míg a forgórészek az éhségtől
forradalmi izzásba jöttek, fékezni kezdték a
lendülő rudakat, melyek ütemét a „Kilométer-kapita-
listák” diktálták.
Elöl a kis futókerék indulóba kezdett:
hahó — hahó főkerék! . . .

Motor

A próbaterem vasgerendáin állt.
Öntöttvas lábán nagy anyák ültek csavarba szorulva,
fényes testét dörzsölték — kenték morcos emberek,
majd az egyik lóditott kerekén - s ő indulni kezdett ...
---pöff---pöff---pöff---pöff---pöff---pöff---pöff-br-br-br

s acéltüdejével mohón szívta a benzines levegőt.
Kerekek szédülten forogtak önmaguk körül mind
gyorsabban—gyorsabban—gyorsabban még gyorsabban
még-még-még . . .

míg a küllők eltűntek hiányos érzéseink elől
s a levegő beszélt a centrifugális körben . .
sü-sü-sü - sö-sü-sü-sü-sü-ü-ü-ü-ü-ü-ü-ü
s-s

A szelepek zúgva csapódtak csiszolt fészkeikbe: csitt-csatt-csitt-csatt-csitt-csitt-csatt-csitt-csatt-csatt, olaj vérét vas-szive gyorsan pumpálta szerte-széjjel réz inain, leszorított csapágys az izzadtak, a robbanások megszüntették a holtpontokat, zárt henger köbcentiméterjeinek pulzusát műszerek mérték, hogy magas kalóriában égő teste hány lóerővel kapaszkodik az Idő-Tér fogaskerekébe.

Alumínium bendőjéhez csőbelein keresztül érkezett friss anyag, forrt-sistergett benne vazelin, benzin, olaj, mignem minden felhasználva, szikrázva távozott végbelén. A hegyek méhéből kilopott anyag nagy robajjal rázta vasöklét a „Kisérlet“ ördögei felé, kik stopperórával, logarléccel ellenőrizték, tömték bele a benzines levegőt

s fordulatszámát zavarták a „rekord” határain túlra.
Szédülő kerekei meg-megbicsaklottak az iramban,
de csak tovább,
a hűtő tátott száján 100⁰-on felüli gőzök szálltak,
de csak tovább,
csapályákban olvadni készült a kompozíció,
de csak tovább,
a nap lenyugodott,
de csak tovább,
ismét felkelt,
de csak tovább,
végbele hosszan szórta a lángot,
de csak tovább.

Egy anya leszakadt a loholó kerekekről
és fejembe sujtott . . .

11

A hordágyon kinyitom szemem:
rohan a motor tovább, mellette
a mérnökök boldogan szorongatták
egymás kezét, mert a stopperóra
túlfutotta a „rekord” vonalakat.

Pipacsok közt

Motorok búgtak, szíjjak tapadva húzták a korongokat,
szellőztető ventillátorok nyelvei zabálták a levegőt,
görnyedt munkáshátakra ráfeküdt az erőlködés —
s indult a nap.

12

Pipacsok nyiltak a szemgolyók fehér mezején,
melyeknek gyökere a villanykörte izzó szálába nyult,
Pipacsok nyiltak az agyvelőkben,
melyek a tébolydák zuhanyai felé húztak,
Pipacsok nyiltak a köpetekben,
melyeket a köhögés dobott ki a tüdő kavernáiból,
Pipacsok nyiltak az asszonyi rejtekekben,
melyeket az erőlködés fakasztott fel,
Pipacsok nyiltak az öblös tenyerek kéregfalán,
melyet a csikorgó fogú szerszámok haraptak meg,
Pipacsok nyiltak a fogas kerekek közt,
Pipacsok nyiltak a szíjjak alatt,
Pipacsok nyiltak mindenfelé —
Véripacsok.

A pipacsok közt szenvedve járt a vágy,
rózsáligetet ígért a vágytalanoknak,
de azok sunyi szemekkel a műhelyiroda felé néztek —
hol vágyaik hóhéra ült.

Munkanélkül

Utakon, uccákon, tereken, falvakon,
városokon, országokon, keresztül-kasul loholt
megereszkedett izmokkal munkanélkül
napok, hetek, hónapok, évek óta.
Reményei zöld vetései kisárgultak a naptalan
napok alatt, szent törekvése, mely a csillagok
tisztásain akart megpihenni, megbénulva bukott
a lábai elé.

13 Már-már ott tartott, hogy megtér a föld alá,
mikor ismét iramba kezdtek futni vágyai.
Ernyedt akarata kánkánba kezdett a szép ruha,
tisztá ágy, jó étel után, jövőt ígérő utakat
repszett fel előtte, mely elől ijedten menekültek
a tisztaságban megöregedett régi gondolatok.

Egy nap kivezették a fényes uccák lehuzott
redőnyeinek elé . . . küzködött a felbízsergett
vágys ellen, de ágyában kettéroppant az
ellenállás, a vágy sugott valamit s az
álkulcsot a lehuzott redőny zárjába dugta.

Az öngyilkos

Nem birta tovább a forgást olajozatlan életcsapágyaiban,
egy késsel léket hasított a szívében
s beesett a halál előszobájába.

Ott kicsomagolta a megviselt alkatrészeket :
szakadt ruháját, dirib-darab száraz kenyerét,
szintelen vérét, tüdejének ásitó kavernáit
s más efféléket, mit látogatásának okául hozott.

A halál nem fogadta.

14

Visszavezette a kenetlen csapályákhoz,
megmutatta az olajtartályokat,
feltárta az utat, melyen a milliók milliói
göngyölték a távolságot mind közelebb-közelebb
az élet olaja felé.

Borneoi dal

15

Oá-Oá . . . ! Járjuk a táncot körbe-körbe,
Lábunk könnyü, szemünk éber
Az álmok leszálltak velünk beszélgetni.

Oá-Oá . . . ! Szomszédom felesége jer az ölembe,
Az enyém úgyis a te urad csókolja ittasan
Nézd csak . . . Oá-Oá . . . hajrá!

Oá-Oá . . . ! Nézd azt az összekötözött embert,
Az előbb döfte kését az apjába
És ellopta a törzs vagyonát a tüzes italért.

Oá-Oá- . . . ! Fehér emberek,
Üssétek csapra a másik hordót is
Odaadjuk érte a raktárak kulcsát
És eláruljuk az ösvényt a hegyekbe, melyet kerestek.

Oá-Oá . . . ! Odaadjuk még lányainkat is,
Válasszátok ki a szépeket, tisztákat, erőseket,
Vigyétek magatokkal hazátokba,
Csak küldjétek nekünk ebből az italból.

Másnap egy hajórakomány lány indult Európába . .
Harmadnap egy hajórakomány pálinka Borneoba.

Tetemrehívás

16 Egy pillanat — s bitó menyasszonyom
nyakam köré fonja kötél-karjait.
Egy pillanat — nyakcsigolyám megszakad
s én kényszeredve kiköpöm magamból az életet.
E csúnya nászomra meghivlak benneteket:
Apám és Anyám, — kiket a pálinka zavart
a korcsma sötét udvarába engem életbe önteni,
hogy lássátok, mi lett a mindenki ugarába
vetett mag egyikével.
De meghivlak benneteket is: —
Tisztességes emberek —
s ha tisztességesek vagytok,
leemelték engem és felhúzzátok helyettem a
Szeszgyárost.

Atavizmus

17

Kovács János roggyanó léptekkel bukott ki a korcsma ajtón, dereka imbolygott, ajakán a pohárszélek tüzes csókja égett, szemében a bárgyu örömek lefölezött sugara ült, ruhájába a szegénység karmai kapaszkodtak.

— Ment. —

Két hosszút lassan előre, öt aprót gyorsan oldalt, mintha az ördög szarvai döfködték volna munkától megdagadt lábikráit, — majd végig nyúlt az út porába, mint egy disznó a tele vályu után.

— Felkelt. — Ment tovább, széles gesztusai képzelt szörnyekkel birkoztak, hol szúrtak, vágta, görcsösen markoltak, ütést mértek, vagy védtek, míg torkán hangok böffentek ki, vakkanva nyerítve, állatiasan.

Otthonába benyitva megcsapta orrát alvó asszonyának gőze — s ő ruhástól bukott rá fészket rakni: — ifju Kovács Jánosnak.

Ifju Kovács János roggyanó léptekkel bukott ki a korcsma ajtón, dereka imbolygott, ajakán a pohárszélek tüzes csókja égett, szemében a bárgyu örömek lefölezött sugara ült, ruhájába a szegénység karmai kapaszkodtak.

— Ment. —

Két hosszút lassan előre, öt aprót gyorsan oldalt, mintha az ördög szarvai döfködték volna

munkától megdagadt lábikráit, — majd
végig nyult az út porába, mint egy disznó a tele
vályu után.

— Felkelt. — Ment tovább,
széles gesztusai képzelt szörnyekkel
birkoztak, hol szúrtak, vágtak, görcsösen
markoltak, ütést mértek vagy védtek,
míg torkán hangok böffentek ki, vakkanva
nyerítve, állatiasan.

Otthonába benyitva megcsapta orrát alvó
asszonyának gőze — s ő ruhástól bukott rá
fészket rakni: — ifjabb Kovács Istvánnak.

Uccai könyomatos

A harmadnap előtti evés lángjai utolsót lobbantak . . .

— Rendőr! . . . Rendőr! . . . kiált valaki,
egy ember összeesett.
De rendőr nincs sehol,
mert a kaszárnya priccsein pihenik
a délelőtti tüntetés okozta:
Fáradalmakat.

— Halló mentők! . . . egy köruti padon . . .
— Sajnáljuk, de csak rendőri hívásra mehetünk,
jött vissza a hang az uccai automatába,

19 A tömeg nő körötte, hisz nem kell
beléptidíjat fizetni.

Mi van kérem? . . . furja magát egy kíváncsi.

— Egy ember összeesett.
— Éhes volt, mondja az egyik.
— Éhes volt, mondja a másik.
— Éhes volt, mondja a harmadik.
— Éhes volt, hagyja helyben mindenki.
— Miért nem ment fűtőnek,
hol buzával fűtenek,
— Vagy matróznak,
hol uszályokkal sülyesztik el,
adta vissza a másik.

Egy sihederképű leugrik a
villamosról.

— Orvos vagyok! . . .
Szabad az elgázoltat látnom?
Mint kés az írósvajban,
úgy hatol a tömegén keresztül.
— Ah, hisz nem is elgázolt,

csak szimuláns! —
mondta csalódottan.
— Szimuláns az esze tokja,
vágja rá egy biciklis kifutó.
A doktor ur sértődötten elillant,
hogy tudományát ennyire meggyalázták.

Az összeesett sapkája bambán ül a földön —
mint egy felsimléderezett palacsintasütő.
Hullnak bele a krajcárok,
itt-ott egy fehérarcu arisztokrata is ;
gazdát cserél.

Arra jön Asztaltársasággy Jószivü — úr
bedob hat fillért —
közben mérges lett,
mert szivarja hamuja kabátjára esett
e szokatlan mozdulattól.

Ráérő Kétesexisztencia
„Hozok tejet“ indítvánnyal
kihalász a sapkából 30 fillért
s elrohan.

20

— Kérek 20-ért tejet, 10-ért fagyaltot
(magában gondolja: Krisztust sem őrizték
ingyen)

Nélkülözőné szül. Éhes Gépirókisasszony
felfogta a fejét,
míg Jólöltözött úr
a Meghatódás — uccából óvatosan
tejet önt a szájába,
nehogy az új sárgacipőjére is jusson
az agyon szódebikarbonázott
lőréből

Az ötödik uccában találtak
egy rendőrt.

— Biztos úr, a körúton . . .

— Mi van ? . . . Tüntetés ?

— Nem,
— Egy összeesett Ember.
— Sajnálom kérem, de nem az én
körzetem
és lelépést szalutált.

Az összeesett ember szájaszélén
elcsurgott tejen
ráérő legyek uzsonáztak.

Ő már nem bánta.

— Halló mentők! . . .
— Itt Szabadnapos János rendőr.
— Ja, a köruti eset?
Indulunk.

21

A tömeg nyujtogatja a nyakát,
hogy jobban lássa az orvost,
ki üzleti hangon mondta:

— HALOTT.

Utána rágyújtott egy cigarettára,
beszállt,
a soffőr előkelően megnyomta a dudát
s távoztak.

A tömeg is széteszlott,
csak egy elkésett hirlapíró
kérdezte a még mindig bámészkodó
mindenest:

— Érdekes volt kérem? . . .

— Fenét érdekes, — éhezett.

— Ha éhezett tényleg nem érdekes
s a babája után iramodott,
kinek verseit néha hozni szokta
„Petit, páros oldal“

Ő ott maradt egy pokróccal letakarva
várva,
hogy szállítsák ki a
TEMETŐBE.

Udvaribál

Hajnali 4 óra, — a zene szól,
a karmester átizzadt ingben
szabdálja az ütemet.

ŐFELSÉGE a kisszalokban mesél
KÉTRÉT GÖRNYEDT embereknek:

— Hej, mikor én még fiatal voltam
nem jártak ilyen rossz idők,
nem panaszkodtak, hogy sok az
Adó,

22

szívesen dolgoztak
látástól-vakulásig, hogy . . .

különben, hej-hej . . .

Bezzeg ma ? . . .

Mi hizlaljuk őket.

Hej-hej, különben . .

s unottan a rokokó órára

tekint, mely 4.06 percet mutatott.

Egy uradalmi kocsis felkelt lovat itatni,
A gyárakban a kazánok alá gyújtottak.

A táncteremben vad húsokkal
jóllakott férfiak vére
megfeszített iramba fut
a bordeauxi bortól égő
hölgyek vére után.

Az egyik miniszter már átkarolva
húzza államtitkárjának vásárra
hajtott lányát,

ki gyengéden tiltakozik
 éppúgy,
 mint ahogy otthon a lelkére kötötték.
 A többit elnyelte a
 szőnyeg és a függöny.

A külvárosban egy cselédlány eldobta gyermekét,
 Egy apácánövendék felriadt, mert csúnyát álmodott,

Az egyik folyosón szolgálatot
 teljesítő gárdahadnagy
 beront a kártyaszobába,
 feszes „vigyázz”-ba vágja magát
 tábornoka előtt:

— Alázatosan jelentem,
 neje nem érdemli meg e
 dicső nevet,
 mert az egyik szobában
 Don Juan herceggel . . .

— Szamár! . . .

Mákt nix . . .

Én annak a feleségével
 egy óráig . . . ü-üüü-üü
 ap-tret-ü-ö-üö-öü-üöööööö.

A miniszter aláírta
 államtitkárjának kinevezését
 s a leányka kebelébe dugta.

Egy paraszt tehene 5 lábu borjut ellett,
 Egy napidijas tanár szobájában kivágott a biztosíték.

Az udvarmester parancsot adott
 újabb terítésre,
 hogy az ellopott borokat
 fedezni tudja.

Vendégek kar-karba
 készülnek a lakomához.
 Gyűrött ruháju, kipirult arcu nők

ujjaikon mutogatnak egymásnak
valamit,
a férfiak előkelően végig néznek
magukon,
hogy a gombok rendben vannak-e?
. . . és bevonulnak . . .

Éljen ÖFELSÉGE! . . .
s fenéig hajtják a poharakat.

A bányatröszt ülése ebben a pillanatban ért véget,
7000 bányásznak felmondtak,
a rendőrminiszternek 5000 dollár jutalmat szavaztak meg.

Éljen ÖFELSÉGE!
hallatszik ismét és összeütik a
poharakat, egy-némelyike furcsán
mosolygott hozzá, már csak úgy . . .

24 Az udvari kápolna órája szomoruan 5-öt ütött.
A vártán mérgesen rivalt rá a kürt ébresztőt.

Egy mágnás az asztalsarkán
szódabikarbónát vett be,
egy téglagyári munkás féldeci
pálinkára betért a kápolnába,
a rabokat felkeltették,
a munkások lapját elkobozták,
egy villamos kalauz huzatot kapott,
a város végén egy fáradt vándor
hálaimát rebegett,
hogyan a királyvárosba ért.

ÖFELSÉGE diszkrétan megkérdezte
az orvost,
helyén van-e az éjjeli?
s a bál 5 óra 13 perckor véget ért.

Opera vázlat

Szin: egy vendéglő.

Személyek: hős, hősnő, málahordók, egy-két málháztató

A hős énekel mint egy gerjedt him,
penetráns strófáju dalokat,
előtte az alkohol bizonytalan
szinben ül egy üvegben.

A hősnő belép az uccáról,
száján rúzs pirkad,

nehéz lamé ruhájában
lengé erkölce van szöve.

A hős éhes pupilákkal vetkőztetni
kezdi — s tultáplált erszényét
feltűnő mozdulattal kinyitja.

A hősnő elégedet mosollyal elkönyveli,
fogai között kiszűri: „Yes”
és melléje telepszik.

A hős szemtelenül röhög.

A hősnő bizarrul kacag.

(Lehet látni, hogy ezen
keresztül megértették egymást)

(Szinfalak mögött kiabálás, lárma)

Egy ember bejön s nevetve mondja,
hogy két részeg bicskázza egymást.
Unottan mondják, — mindennapi eset.
Itt-ott töltenek a poharakba,
a zenészek gyantáznak s átlépnek
a második felvonásba, melyben

a hős előkelő gesztussal
 papírpénzt dob a zenészek
 tálcájára,
 a hősnő szemérmes próbál lenni
 a kozmás levegőben, mert
 melltartó pántja lecsuszott
 s ő szégyelni akarta,
 mire a hős szemmel láthatóan segíteni
 igyekezett hölgyn, de közben
 megkezdődött az utolsó felvonás
 előjátéka,
 melyben egy pincér a hős fülébe sugta,
 hogy van az udvaron egy szobája,
 melyet tisztességes bérért,
 tisztességes házaspárnak,
 tisztességes célra, rendelkezésükre
 szokott bocsájtani.

„Nyugalom biztosítva“ fejezte
 be és oldalba bökte a hősnőt,
 hogy beszéljen ő is.

A hős alkoholtól és vágytól égve
 lehámozta szavait, mi köré a

B. T. K. paragrafusai voltak
 kérget, — szándékát és pénzét
 a hősnőnek ajánlotta, ki ismét
 kiszűrte a fogai között: „Yes“

Sanyi nevű pincértől elkérte a kulcsot
 karjaikat összefűzték mint a
 szerelmesek — s eltűntek abban a
 pillanatban, mikor egy nyesletruhájú
 asszony lépett be a vendéglőbe az
 urát keresni, de ekkorra szégyenteljesen
 a FÜGGÖNY ÖSSZEOMLOTT.

Világváros

Széles uccamedreid emberfolyamából
naponta milliószor felhangzik :
— Légy átkozott!

27

Átkoznak a frissen jöttek,
átkoznak az elfáradtak,
átkoznak kikkel szalad az idő,
átkoznak kiknél ölbetett kezekkel ül az idő,
átkoznak kiket felkölt reggeli zajod,
átkoznak kiket összetör napi iramod :
a nyugdíjas, a polgár, a dáma, a Munkás.
Rue-fiaid áldozatért kiáltanak hozzád
s te hosszú sorba fekteted piszkos ágyaikba
a Nőt,

kiről az frók úgy emlékeznek meg :
édes, illatos, szent,
de te azt mondd :
Szemét

és beköpöd mirtuszukat.

Pályaudvarjaid érkezési oldalán boglyákba
áll a nagyvárosi áru — miből az érkezők
belakmároznak — míg az indulási oldalon
holmijukból kiforgatott emberek nyelik
szájukba csurgó könnyeiket és bepíszkolt
szívüket kefélik.

Szived szivattyuján játszó, szultánkenyeret
majszoló ártatlan gyermekeket is beszívod
nagy atmoszférás vérkeringésedbe — puffedt
emlőidet nyújtod nekik, melyből a nagyvárosok
gennyes teje folyik.

Lokáljaidban a „jazz“-ek rikoltó üteme
gyújt vér alá,
az ott mulatgató fiatalurak kábult fővel
sietnek záróra után a fellármázott örömlányokhoz
megvásárolni testük pillanatokra eladó parázsát,
míg a bűzös kiszáradt kanálisok csöveiben alvó
emberek álmai táncot roznak fényes palotáid keményhúsú
illatos nőivel s kicsordul nyáluk egy falat kenyérért.

Járdaszélek lantosai

29

Ki ismeri a megráगतan szavú dalt,
amit a járdaszéleken ácsorgó ember-páriák ejtenek el,
midőn életükbe új utakat vág a kitagadottság? . . .
Muzsikanélküli nyálas szavak torz szerelmi vallomása ez
a bűn ajtója előtt, összevegyülve a kirojtozódott tüdők
recsegő ugatásával; strófák nélkül köpi az ártiku-
látlan hangokat,

rikkancsok torkáról hömpölygő nagybetűs szavakkal,
amint a gyilkost festik le zilált hajjal, ki késével
vadúl hadonászott a hónapos szobában.

Ilyenkor összenéznek a járdaszélek lantosai,
szemükkel egymás zsebébe keresik a vértől jóllakott
kést

s rekedt hangjuk himnusz-rózsáit szórják
a tébolyodott hős felé, ki kése élével állt
bosszút az útjába eső ismeretlennek: — Kitagadottságáért

Ilyen ez a dal,
Rettenetes.

A mi uccánk

30

A mi uccánkban nincsenek paloták, fényes ablakok,
aszfalt, gáz, vízvezeték, villany,
nincs iskola, nincs többszobás lakás.
Az emberek nem tudják: mi az a komfort,
a bűdösség ciánozza a levegő illatát,
az éhség jár maszirozni a beleket.
A mi uccánkból a Baleset — úrhoz járnak dolgozni,
itt laknak a rovottmúltuak,
Razzia — őrmester sűrűn látogatja őket.
A mi uccánkban minden ház a Tüdővész — méltóságosé,
a Szomoruság — néni is itt lakik,
Alkohol — úrnak részletüzlete van,
A Halál — úrnak törlesztenek krajcáros élet-részletet.
A mi uccánkba nincsen napfény,
gyermek sötét suffnikban papát-mamát játszanak,
a férfiak nem úgy mondják egymásnak: „Parancsolj
kegyelmes uram”,
hanem durvák, káromkodnak s megbicskázzák egymást.
A mi uccánk női nem adnak estélyeket,
rongyokban lógó dekoltált ruhákban járnak
és éjszakákat árulnak.
A mi uccánkban nem lehet a szemetet a nem szeméttől
megkülönböztetni.

Tárgyalás

31

A tárgyalóteremben feltárult vallomások boncasztalánál unottan diktálják receptjeiket Justicia emberei:

— öt év, tiz év, bitó — s az indoklások gézével átkötik az amputált életet.

Sápadt fiatalember, zsenge bűnöző, éhes munkanélküli, razzián elfogott szerelmes lány,

gyaloglásban kifáradt bicikli tolvaj, alkoholmámortól megszedült gyilkos,

szégyentől félő magzatelhajtó Isten nevére kérik:

— Nagyságos Uram, csak még most bocsáss meg.

— Esernyő nélkül álltunk a paragrafusok esőjében, lelkiismeretünk tükrét, melybe bűneinket

szoktuk vizsgálni — összetörték,

gyermekeink sirását nem tűrték.

— Megfogadjuk, hogy a bűnhődés mindszentjén nem

gyújtunk gyertyát az elföldelt torzszülött felett,

csak lásd be, hogy betegek voltunk,

golyvát kaptunk a szennyviz ivásban,

mely fedetlenül folyik a Kétségbeesés

zsákuccájának végén.

De a paragrafusok nem értették mindezeket.

Élettörténet

Nagy útakról, furcsa tájakról jövők.

Egy tizgyermekes családból, hol már bántott a kenyértelenség, mint kóbor kutyákat a tél szele lakatosnak szakadtam. Éveken keresztül birkoztam vassal, acéllal, rézzel, bádoggal, fujó lokomotivok, berregő motorok, finom műszerek kerültek ki a kezem alól álmosan, lélek nélkül.

Munkaután lányok ölébe mentem, csókvírgácsok égtek számon, mellem fakadtak tejbe, pertut ittam az éjszakával, koldusokkal, stricikkel, bitang lányokkal . . . Később meguntam őket, el akartam venni egy fiatal égőszemű lányt, kinek fesletté tettem háziasan nevelt erkölcsét, hosszú sétákon tervezgettük, hogy „majd” egy családi házat építettünk — s én is olyan leszek mint a többi adófizető, illetékkellyel rendelkező szolgája az államnak. Könyveket adott olvasni, melyben csupa boldog emberek éltek, de az esküvő előtt egy öreg szaktárssal filozofiai vitába keveredtem — s hogy meggyőzzön ő is adott könyveket de azokban csupa boldogtalan szegények éltek, egyben ráakadtam, hogy nem Isten teremtette a világot, hanem a világ Őt s elkezdtem ezt faluról-falura, városról-városra, országról-országra olyan hévvel prédikálni, mi egy másik világ teremtéséhez is elég lett volna — s szántam-bántam azt az erőt, mit a lányok ölébe, gyáruk 16 órás munkaidejének szeméjére hordtam.

Igy második énemmé váltak a vadkörtefás országútak fényes boulevardok, nevetek mikor öklődő embereket látok, kik bevették a 16 órát, illeték helyet, családi házat — s bár öregszem, inaimba a sok gyaloglástól megtágult az erő, szívem átvette az ifjukoromban gyártott gépek zakatolását, tudom szortyog, pedig szeretnék még tovább menni, nagyokat ütve, káromkodva.

Alföldi dal

Az Alföld mokány gyermeke voltam.
Izmos karjaim farkasétvággal pusztították
a munkát napi 10—12 órán keresztül.
Hatvani Deutsnál részre arattam,
Fejér megyében béres voltam,
Hevesben répát szedtem,
Csepelen Martin kemencék égették a bőröm,
Fiumében szemet hordtam,
Fordnál Amerikában
33 hat évig hajtottam egy kereket.
Bárhol jártam, bármerre mentem,
bármennyit dolgoztam, nyakamhoz nőtt iszákomból
nem került más abrosztalan asztalomra:
kenyér-szalonna reggel,
kenyér-szalonna délben,
kenyér-szalonna este,
esetleg az éjfélbe nyúló túlórázások
után akadt pár deka tepertő bicskám
hegyére - s pengéje alá fehérebb kenyér.
A négyéves véres misén káplár voltam
a Vilmos huszároknál, míg kilenc
masingever golyóval húsomba ágyazva
fogságba kerültem.
Ott töltést emeltem Ukrajnában,
földet túrtam Turkesztánban,
követ törtem Alaskában,
üres iszákomban üres csajkám zörgött
melybe nem került más:
zupa reggel,

zupa délben,
zupa este.
Tömeglakás,
Asszonytalan ágy,
Kérges tenyér,
Olcsó pálinka,
Véres emlékek,
Filléres gondok,
Üres iszák,
Üres csajka voltak
örömtelen életem kísérői, míg
„Bedax“ fogásaival öregített :-
1 év helyett 2
3 helyett 6
7 helyett 14
15 helyett 30
31 helyett 62...
... itt én az Alföld mokány gyermeke
szégyenszemre az ajtókilincsek
látogatására kényszerülök.

Moulin Rouge

Az éjjel unott vágyú lányai
kifestett arccal, kifestett szívvvel, kifestett kéjjel
öntik garatra a jóltáplált földi istenek forró vágyait.
A malom öröm liszté őrli a fájó vért,
fáradtságot, könnyű ezreket, nehéz filléreket,
míg a lassan induló éjszakára, prësházak gyöngyét
hordják a ludtalpuvá szaladgált lábú pincérek.
Vidám kakofónia, kemény meztelenség, tempóba zavart
vér száll-száll a feltransformált fényben,
réseken kiszivároghva száll-száll tovább az uccára
és beüli az erkölcs tüdejét.

35

Ör-g tanárok, fiatal diákok órákat adnak-vesznek
itt a lányok ölében, — parketten abszolvált párok
rút mozdulatokkal gixerbe törik a táncot,
míg a bicsakló kánkántól szédülve, meztelen
gondolatuk rá-berzenkedik a lányok ölére.

----- Hajnal lett,
a nap kinyitotta a szemét — s a lányok
hosszú ásitozással feltárták magukat.

Táncosnő halála

Tegnap még a szeparék vörös nászágyán feküdt, -
ma, - bűdös faggyúgyertyák szórják
sárgás fényüket vérbajos testére.

Mig élt táncolt,
riszálva vitte magát országokon át,
hol beteg véréből nagyokat ittak a férfiak.
Fájt is már neki az élet, mert ablakában ott látta :
megalázott meztelenségének fonnyadó virágát -
s a bőszült csordát mely húsáért vonított ajtója előtt.

36

De mit csináljon?...
ágya alatt Házbér-Élelem-Ruha lejárni készülő
vekkerei szunnyadtak, - nagyokat kapaszkodtak
a mutatók a XII felé

Hajnalban mikor már eltávoztak húsáról,
a vekkerek berregni kezdtek és felköltötték a
gondokat - -

-----felült ----- megszámolta az otthagyt
pénzt ----- -kevés volt.

Hosszú tüvel több álmot fecskendezett a bőre alá, -
a napot fejére húzta és Ikáriába ébredt.

Nem kereste senki,
csak egy pár részletügynök civódott vackai felett.

Vízipiten.

37

Danásházak meddő anyái jönnek,
fáradtan vonszolják elgyalogolt lányságukat
górcsövek, csipeszek, gummikeztyük
tapogatásai alá.

Szappanszagú vetkőzésükből egymásután
ölelkeznek ki a véresre gyalogolt
lányságok, — melynek megmaradt tisztásaihoz
a vöröslámpásházak duhaj fickói
szakadt bakkancsuk sarát törölték.

A karbolos levegő rákapaszkodik lelkükre
s a szatirlábakon táncoló szavak,
rikító tollú dalok

lógó szárnyakkal ülnek vissza óljaikba.

Szemeik kacér pillantása befáslizva

tompul a fájdalom alá - míg tüzetlen

testük némán fekszik alá a gyógyszer

harapásának, hogy minnél előbb visszatérve

a szalonok istállóiba, bor, pálinka, coctail

mellett várják az ő idejük perc - kakasait,

hogy nagy rikkanással felköltsek lusta vérüket —

s éhes szédüléssel repüljenek bele a danásházak
hajnalt ünneplő éjszakájába.

Élni akartam

Hat és felen maradtunk apa és kenyér nélkül.
Szegény anyám egész nap lótot-futott utána,
arcára újabb és újabb redők préselődtek,
mikor kenyérre, húsra, házbérre,
hat és fél fiára gondolt.

Tegnap mikor már kevés jutott mindenből,
összecsomagolta az értékesnek vélt holmikat és
elvitte -

Utána könnyes szemmel nyitott ajtót
egy nagy ház harmadik emeletén,
mely felett egy táblán zománcba ágyazva ült:
Szülésznő.

Valami fojtogatni kezdte torkomat,
az utak félbeszakadva nyiltak meg,
majd összerogytam otthonomba,
hol az utóbbi időben már én is éheztem...

...s ők hatan maradtak.

Két álom.

39

Kint jártam a törvénytelen szerelem birodalmában,
hol a sötétség delelő tűzétől összeomlanak a körvonalak,
bennük a harmonika hangja úszik otthonosan, tempó
nélkül, szétforgácsolva,

mint egy ácslegény colstokba rogygató lába,
a külteiki bálterem szálkás deszkáin.

Szerelmet mentem venni.

Vágyakért-vágyat nemes aranyát akartam becserélni,
a kielégülés meztelenhátú ezüstjére.

Ő már ott ült. Várt. Nem engem. Valakit.

Mellé ültem, megfogtam a kezét.

Pulzusába éreztem a gerinctelenséget,

mely kétrét görnyed egy jobb vacsora után,

vagy odaomlik alázatosan a szépszavas zsarnok

buja ágyékkutyái elé, nyoszolya nélkül,

szív nélkül,

csak úgy . . .

Pár szót váltottunk egymással, mint két orgazda,

vérünk vágányain megindultak a vonatok -

s mi a fehérenemük alatt találkoztunk.

Utána kikisért még árnyékot nem kezdtünk vetni
a világosságban,

arcán láttam a szeplőket, szemében a bélyeget,
hogy alkoholgőzben szakadt itt - ebben az országban,
hová sietve vissza is tért, mert idegennek érezte
magát a sziporkázó ivlámpák alatt . . . .

. . . Otthon kielégülve dültem tyuktollas ciháim közé,

ampolnás hálósobáról, tiszta keményhúsú nőről
álmodtam.

Az ampolna mereven szórja sugarait, mint a rosszul
fizetett technikus agyából rajzlapra vedlett szükség-
szerű vonalak.

A rádióban egy művész erőlködik megbirkózni
a metronom ingájába szorított ütemekkel,
az üveghangok sikítanak, mint a kisgyermek bárány-
kája után, melynek beleiből húrt sodortak vonója alá.
Keményhúsú tiszta nőm hófehér ágyunkban mosolyog,
ápoltszerűen a drogériák drága tömjénje száll.
Benéztem e mosoly függőyei mögé...

Láttam, hogy boldogan élvezi maga körül a tisztaságot,
mit illedelmesen irtak elő a szokások; tisztességes nők
részére, míg engem egy fotelben kinzóan gyötört, e
tisztaság lelketlő piszka...

... Fáradtan rogytam mosolygós asszonyom mellé,
mint a gerenda cipeléstől colstokba bicsakló lábó ács-
legény - és szeplős szeretőmről - tyuktollas ciháimról
álmodtam.

Titkok

A férfiak ünneplősen vonultak az asszonyszagú párnák közé, ajkukon dércsipte szavak ültek - s meztelen meredtek a titkok elé.

Combok villogtak, ölek martak, karok kitérültek, szemek lecsukódtak a menyegző csodáiba, összedőlt csóksövények alatt kígyók ültek és almát ettek az emberek.

Kivül a pártában maradtak átkozódtak s mint tolvajok ólálkodtak az ágyak körül, majd kielégítetlenül magukba haraptak, mert kígyók voltak ők is —

éjszaka volt és almát árultak.

Pogányok

Még dorbézoltak egyet a Kr. u. I-századában tartott vásár után, hol eladták torz - tárgyi isteneiket - majd elaludtak...

Peregtek évek, fonódtak évtizedek, ölelkeztek évszázadok, mártincsekben lógtak a korórán az évezredek, a félbeszakított úton az abszolút nyugalom és kívánságnélküli Nirvána nyult el mereven.

42

A század mesgyéjén szétdobálva megereszkedett húrú hangszerek heverték, utolsó accordjain a halottkisérő éneke fagyoskodott, keresztben rajtuk mély álomban a kísérő szüzek meztelensége porosodott.

Kupákban löre szintelenkedett, mely felhasitotta az ősi ihlet drapériáit, mely mögül az idegen isten éneke tört elő kifésült hangokkal, elnyomva az ő artikulátlan, szívből jövő fohászukat.

Multjukat sirató jósok, kettéharapott szívé papnők elnyulva horkoltak az áldozati tüzek partján, meredt ujjaik görcsösen szoritotta eladott istenük utolsó rongyait - s szemük felakadt merevsége a feszületen csüngött, mely kioltotta tüzeiket.

A tincsek nőttek a kor - órán - és ők álmodni kezdtek.

Csokorba fonták a föld illatát, mely ősidőben fakadt fel faekéjük nyomán,

dús raktárak kövér asztalai közt jártak, melynél mindenkinek egyformán jutott hely, mikor a tulok szarujából készült kürt hívó szava asztalterítésre szólt, Asszonycsordák közt jártak, kik források vizében fü-

rődtek, majd üdén a természet illatával feküdtek a barlangszegletébe ; asszonyéhes férfiak mellé.

Gyermekeiket látták játszani a nagy vadonokból kiemelkedő tisztásokon, éneküket hallották :

Nincs enyém-tied-övé, meredj te is kővé - ha nem mondod : Mienk.

Nőtek a tincs gyűrűi - s ők új dolgokat álmodtak.

Gépeket,- melyeket régi isteneik vezettek — s iromba sarlókkal kaszálták maguk előtt az évezredes gyomot, utánuk végeláthatatlan kocsisor következett, mely hozta az ősi föld illatos szagát, az asszonycsordát, a közös raktárakat, az áldozati tüzeket, gyermekeik dalát, lelküket, hogy folytassák újpogány életüket.

Találkozásom egy lóval.

Tél volt...

A felfakadt szél hanyat — homlok dobálta
az iramodó felhők fehérlelkű menyasszonyait,
melyet a tavasz nászéjszakáján
sár - vérré olvaszt magába a föld.

Mentem ...

De nem úgy mint a többi emberek
járdán, kezet zsebbetéve, nevetve, bámészkodva,
hanem az országutak távolságát
göngyöltem lábaim alá, szügyömhöz tapadva egy
kis kocsi istrángja szopta az erőt, míg gondolatom
messze szállt előttem, bekapcsolva az iramodó
felhők saroglyájába.

44

Ő ott állt dideregve a járda mellett.

Bőre alól hiányzott a zsirrétég, melytől a zimankós
kutyák éhes harapása menekülésbe tör,
szeméből a kifolyt sugarak üres forrása meredt
feketén,
mit egy túlhalmozott teher közben ittak ki a
suhogó ostorcsapások.

Didergésében könyörgés volt az emberekhez,
kiknek köröttünk nyikorogtak jókedvű szókútjaik,
néha fülünkhöz loccsant a piszkos víz, melyben
a nyomorultakat áztatták.

Senkiséem halgatott rá,

csak én hajtottam össze tekintetem a szügyén,
végig feküdt bennem a megértés,
éreztem vérünk parcelláinak azonos illatú virágát,
az ostorcsapásokat,
hideg istálót, abraknélküli lefekvést,
meddő sovárgását lókisasszonyok után.

Átöleltem, megsimogattam hurkákkal borított oldalát
és testvérnek szólítottam.

Anyámnak

Most még nem adhatok semmit.
Barázdás arcod nem tudom mosolyba fürösztetni,
szemeid szomorú ásitását sem tudom dalaimmal
lefogni,
göröngyös útag élé homokot szórni,
fehér hajszálaid közé borostyánlevelet hinteni, -
mert tollam után epévé sarjadzik
az elvetett tentamag
a papirmezőkön.

Ne is várj haza...

Ne fürkészd a száz-kerekű vashernyók harmadik
osztályát,

ne boruljon ajtókopogásra virágba a szived,
ünnepnapokon sem várj ebéddel, -
mert én messze csatangolok - s keresem az utat,
hol önmagammal találkoznom kell.

S ha találkozom?...

Növök-növök az új istenek asztaláig,
kezembe veszem a megtöltött serlegem,
de téged itatlak még először a borból, neked adom
az aranyakat, a selymet, a bibort, a koszorúkat,
nevemnek nagybetűit, életem kényelmes felét,
naptárt csupa pirosbetűs napokkal,
mindent - mindent neked adok Anyám.

S ha ekkor már nem élsz?...

A szememszögletében rügyező könnyrózsákat
hantjaidba ágyazom.

Mátkámnak

46 Meggyötört testű, meglöpött szívű,
fáradt tekintetű, csüggedt vándor jöjj hozzám
és légy az én asszonyom.
A küszöb előtt töröld le a lábad,
vess tömjént az izzó parázsra -
s én megkeresztellek az uj hitre.
Itt visszalopom szivedet,
csüggedéseiddel, kételyeiddel harcba szállok,
nászágyat emelek zilált életed kusza évei felé -
s hosszú csókokkal száritom le könnyeborult szemedet.
Éjjente álmaid rózsaláncát fonom a kékbe futó
messze tengerig -
s forró éjszakákon hajnalig táncolunk.

Mikor én eltávozom a keresztetek alá
— Énekeld dalaim —

TARTALOMJEGYZÉK :

Csillagok felé	Oldal 3
Forradalom	4
XX-ik század emlékkönyvébe	5—6
Ének	7
Mozdony dala	8—9
Motor	10—11
Pipacsok közt	12
Munkanélkül	13
Az öngyilkos	14
Borneoi dal	15
Tetemrehívás	16
Atavizmus	17—18
Uccai könyomatos	19—20—21
Udvaribál	22—23—24
Opera vázlat	25—26
Világváros	27—28
Járdaszélek lantosai	29
A mi uccánk	30
Tárgyalás	31
Élettörténet	32
Alföldi dal	33—34
Moulin Rouge	35
Táncosnő halála	36
Viziten	37
Élni akartam	38
Két álom	39—40
Titkok	41
Pogányok	42—43
Találkozásom egy lóval	44
Anyámnak	45
Mátkámnak	46

